

best uit te houden! Maar de Rotterdamsche Commissie. Die kwam onverwacht -- in voor- en najaar. Die liet je weken en weken sidderen en kwam dan soms ineens, op een Vrijdag middag, om drie uur, als je doodmoe was, en de schok door je doffe hersens heen je bijna flauw deed vallen. Dat vergeet en vergeef ik nooit.

Juist in mijn bruidsdagen kwam het voor de teruggeblevenen ontzettende bericht, dat er een inspecteur van het Onderwijs benoemd was bij al die vreeselikheden. Nog zoo iets meer, wat maar bij nacht en ontij in je klas kan komen vallen! Als 't nog maar een onderwijzer was geweest, desnoods een schoolhoofd! Maar neen -- heel wat anders!

Toen ben ik mijn bruijom in de armen gevlogen en heb zoo goddelijk gevoeld, dat hij me beveiligen ging voor dat alles -- het zoo zalig begrepen, dat ze nu desnoods 365 inspecteurs konden aanstellen, een voor elken dag in je klas, en voor zondags op je kamer, of je wel prepareerde en corrigeerde en mediteerde. -- Mij kon het niet meer deren. -- Ach, nou schrijf ik grappen neer, en 't is alles toch heusch zoo barre ernst met me geweest. Al dat verschrikken en toezicht houden heeft zoo'n ellendigen indruk op me gemaakt, dat ik, eenmaal getrouwd, eenmaal achter mijn schrijftafel en in volle overgave aan mijn schrijverij -- bij een onverwachten bel soms opzag en even schrok -- dat ze daar zouden zijn, een voor een of in groepjes -- de districtsschoolopziener, de arrondissementsschoolopziener of de commissie. Maar ik heb lekker niets meer met jullie allen te maken, niets!

En toch heb ik nog zoo oneindig veel met alles en allen te maken. Toch ben ik er nog zoo zeldzaam in. --

Het blijft je niet in de kleeren zitten, zoo'n tien jaar actieve dienst!

Dat ik tien jaar gediend heb, de laatste jaren op campagne, zoodat ze dubbel tellen mogen -- ik voel 't nog in mijn lijf, aan mijn botten.

Ik voel 't nog aan enkele kwalen, die mijn jonge lijf heeft opgedaan in den harden tijd, -- welk jong vrouwenlichaam zou ongedeerd uit zulk een tijd te voorschijn komen? Ik voel 't nog aan fouten in mijn zenuwgestel, aan defecten in mijn geest. -- Maar ik voel 't ook daaraan, dat ik niet meer buiten jullie kan, al heb ik niets meer, niet zóveel meer met jullie te maken, ik kan niet buiten je! Gespannen zit ik te wachten, als ik bezoek zal krijgen, afgevaardigd door een der scholen, waar ik was, en moet weer alles weten: of Dubois nog gebruikt wordt, of de kinderen nog altijd zooveel woordjes moeten leeren, zelf overgeschreven in hun Carnets -- of de kweekelingen goed voor de correctie zorgen en vooral de handwerken op tijd klaar maken. Of er nu nog niet wat op gevonden is om te maken, dat het water voor de chocola van 't overblijven kookt. -- Ik moet alles en alles hooren! Het lesrooster ken ik nog van buiten en de wijzigingen neem ik in mijn geheugen op. --

Ik heb nog vele oude, trouwe vrienden en vriendinnen bij het onderwijs in Den Haag en in Rotterdam. Niemand

EEN MEDITATIE EN EEN IDEE.

Ik heb zoo heerlijk niets meer met jullie allemaal te maken. Ik ben zoo vrij als een vogel in de lucht. Lesroosters binden me niet meer, proeflessen bestaan niet meer voor me -- aan alle mogelijke Commissies van Toezicht, Inspecteurs op het Lager Onderwijs, ja zelfs aan Wethouders van Onderwijs kan en mag ik een gepaste maling hebben. Ik houd er zelfs een ongepaste op na. Ze hebben me toch ook zóó geknauwd? Ik ben een onderwijzeres geweest, die nooit of te nimmer haar Plankenfieber te boven is gekomen. Die dagen lang gesidderd heeft in 't voorjaar en nog weer eens dagen lang in 't najaar -- vele voorjaren en najaren lang, namelijk gedurende den tijd, dat de Commissie op til was. Niet de Haagsche Commissie! Die snoesen lieten zich vooruit aandienen, gaven ons een vrijen morgen vooraf, en een vrij achter-namiddaguurtje toe; zoo was 't

zou ooit aan me zeggen, door eruit-geraakt zijn of door gebrek aan belangstelling in welke kleinigheid ook — dat ik al zes jaar weg ben! En als ik tien jaar zal weg zijn, na mijn tien jaar dienst, dan zal 't nog zijn, of ik midden in zit — in het Onderwijs, tusschen de Onderwijzers en Onderwijzeressen, mijn wellieve vrienden! Vraag maar eens aan meneer Ligthart, of ik laatst nog niet heel goed paste in zijn lokalen, of ik niet oplook, toen ik daar weer eens zat, in een lokaal, op een rieten stoel, aan een tafeltje — en toen ze allemaal mijn mans naam vergeten waren. — Ik was ik weer en onderwijzeres. —

En nu was er laatst bij me, op bezoek, een jonge onderwijzeres en vertelde alles (dat moest ze!) van haar leven. Dat had zoo'n heel bijzondere overeenkomst met mijn werk en mijn leven, in die jaren! In de week werkte ze hard, kon al op heel wat gezegelde papiertjes bogen, maar 's Zondags nam ze 't ervan, was heele dagen buiten, op de fiets, op het water, aan het strand. — En ze zei toen zoo: Maar dan is die Maandagmorgen, of liever de heele Maandag, zoo vreeselijk. — Niet omdat je weer aan 't werk moet. — Maar Zaterdagavond ben je moe van een heele week, — in den middag heb je privaattlessen gegeven of genomen — en 's avonds slaap je in, net als de andere weekavonden, gewoon. — Niet extra-lekker! Moe. —

Doch als je dan Zondag zoo'n heelen dag buiten bent geweest, en niets gedaan hebt, dan ben je 's avonds zoo heerlijk ontspannen, en dan maf je in als een mol en slaapt rustig en diep den heelen nacht. —

Uit dien diepen, rustigen slaap moet je om zeven uur weer op. — En dan tol je nog gewoonweg! Dan moet je allerlei hulpmiddelen te baat nemen om wakker te worden. — Koudwater en sterke thee — en jezelf vermanen. Meestal boet ik dat met hoofdpijn. He — Maandag morgen moest je tot negen uur kunnen uitslapen — half elf op school. —

Dat was nu net precies, wat ik altijd gedacht had, toentertijd. Ook ik had het razend druk in de week. Daar zijn jaren geweest, dat ik mijn zesde leerjaar voor drie examens klaar moest maken — dat ik outsiders les gaf in mijn vrije middagen en avond aan avond tot naar bed gaan toe corrigeerde. — Maar de Zondag bleef mijn. Dan was ik buiten, den heelen dag, op de fiets, op het water, aan zee. — En zó moe kon ik Zaterdag niet geweest zijn, of Zondag ontspande ik, en sliep 's avonds in als een roos. — Maar dan Maandagmorgen. — Door mijn rustigen, diepen slaap kerfde het wekkergerinkel en wakker was ik opeens. —

Met allerlei hulpmiddelen moest ik me wakker houden. En ondertusschen kermde mijn arme gedachten: „Als ik nu maar had kunnen *uitslapen*, dan was ik *klaar* geweest.”

Meestal deed ik dien Maandag hoofdpijn op, want ik kan nu eenmaal niet tegen te weinig slaap. En 't heeft me altijd een zegen geleverd, dat ik er niet tegen kon.

Wie oogenschijnlijk er wél tegen kan, leeft op zijn zenuwen en hem zullen tien jaren als mijn zes jaren nog veel meer ruïneeren als ze mij gedaan hebben. Ik ben er tenminste zonder Sanatorium of Rusthuis weer bovenop gekomen.

Ach, wat zou het me goed gedaan hebben, dien Maandagmorgen — uitslaperij! Bedenk toch, dat 't alleen *dien nacht* gezonde en volledige slaap was.

Wie geeft ons een Maandagmorgen schooltijd van half elf tot half twaalf?

Die anderhalf uur verlies zullen vele uren winst beduiden. —

Als een onderwijzeres in actieven dienst dit vroeg, werd ze misschien aangezien voor lui of brutaal. Ik kan makkelijk dit idee opperen. Ik heb immers niets meer met jullie allen te maken? Een fronsende Wethouder verschrikt me niet, ja zelfs een heele Commissie van Toezicht, die mijn naam zou aantekenen als die van eene, die onthouden moest worden, maakt me niets. Daarom kan ik zoo gemakkelijk om een extraatje vragen.

Eigenlijk zou 't toch vreeselijk makkelijk zijn, als ik me tot uw aller spreekbuis stelde, van mijn oude vrienden en vriendinnen! Ik kan makkelijk alles gaan vragen, wat gij zoudt willen en wat U kwalijk genomen worden. Maar daar ben ik het mensch niet naar. Daar heb ik ook geen tijd voor. — Dit vorenstaande lag me echter nog zoo heel zwaar op mijn hart van vroeger, en dat moest ik nu eens uiten. En ik eindig met het nog eens in alle dringendheid en beleefdheid te vragen:

Wie geeft ons den Maandagmorgenschooltijd van half elf tot twaalf?
NANNIE VAN WEHL.

Nu ik dit artikel overlees, begrijp ik, dat de Wethouders en de Commissie en de District en het Arrondissement zullen zeggen: „Je gaf nog aan outsiders les? Pik, ik heb je! Dat hadt je kunnen laten! Was gaan wandelen of rusten in die uren!” O, ge hebt me volstrekt niet! In dit *bijzondere* geval hebt ge gelijk, ik *had* die lessen aan outsiders kunnen laten!

Te mijner verontschuldiging diene, dat het Rotterdamsch kamerleven, wil het eventjes op een Haagsch, dus menschaardig leven lijken, ontzettend duur is, en ik dat lessengeld best gebruiken kon, al had ik 't niet *noodig*. Maar als ik een *onderwijzer* was geweest, had ik 't *wel* noodig gehad, voor mijn gezin of mijn toekomstig gezin. En als ik nog eenige jaren jonger geweest was, had ik dienzelfden tijd moeten besteden aan mijn verdere opleiding. — Of wilt ge ons na ons achttiende jaar elke verdere studie verbieden, opdat wij ons niet vermoeien en gij dan Uw Maandagmorgenbekorting niet behoeft te geven?